

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 8/2002 rd

Statsrådets skrivelse med anledning av ett förslag till givande av rådets förordning om ändring av konventionen om upprättande av europeisk polisbyrå (Europolkonventionen)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagens talman sände den 22 februari 2002 statsrådets skrivelse med anledning av ett förslag till givande av rådets förordning om ändring av konventionen om upprättande av europeisk polisbyrå (Europolkonventionen) (U 6/2002 rd) till stora utskottet för behandling och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet skall lämna utlåtande om ärendet till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- polisöverinspektör Kaarle J. Lehmus och överinspektör Hanna Nordström, inrikesministeriet
- professor Tuomas Ojanen.

Ett skriftligt utlåtande har därtill givits av
— justitieministeriet.

STATSRÅDETS SKRIVELSE

Förslaget

I Spaniens och Belgiens initiativ till förordning föreslås att förordningen, då den har trätt i kraft, skall möjliggöra att vid kommande ändringar i konventionen följs ett förenklat, lättare förfarande med rådets beslut utan nationellt ratificeringsförfarande. I initiativet föreslås också att Europols befogenheter skall utvidgas så att tjänstemän från Europol i en stödroll skall ha rätt att delta i de gemensamma utredningsgrupper som bildats av medlemsländerna. Det föreslås också att Europol ges rätt att för medlemsländerna föreslå att brottsutredning skall inledas, genomföras eller samordnas i vissa fall. I initiativet föreslås också att EG-domstolen skall få behörighet att lämna förhandsavgöranden om giltighet och

tolkning av de ändringar som gjorts i rådets beslut.

Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet stöder utvidgningen av Europols befogenheter såtillvida att tjänstemän från Europol i enlighet med förslaget skall få delta i medlemsländernas gemensamma utredningsgrupper i en stödroll och att Europol ges rätt att föreslå att ett medlemsland skall inleda, genomföra eller samordna brottsutredning.

Statsrådet är berett att pröva hur Europolkonventionen kunde ändras så att förfarandet i framtiden är snabbt och flexibelt och motsvarar de krav som ställs på ett effektivt polissamarbete inom EU. Statsrådet finner emellertid att det är

nödvändigt att förhållandet mellan Spaniens och Belgiens förslag för förenkling av ändringar av Europolkonventionen och grundlagens bestämmelser om avtalsbehörighet utreds, innan statsrådet utformar en mer detaljerad ståndpunkt.

Att utgående från Spaniens och Belgiens initiativ för ändring av Europolkonventionen så att det i framtiden skall vara möjligt att med särskilt enhälligt beslut fattat av rådet, ändra konventionen till alla delar, kunde enligt statsrådets ståndpunkt skapa en oklar situation med tanke på tillämpningen av konventionen.

Statsrådet finner att en möjlig modell för genomförandet av ändringen kunde vara att upphäva Europolkonventionen och ersätta denna med ett rådsbeslut med motsvarande innehåll. Denna lösningsmodell har utretts av rådets juridiska enhet och i sitt utlåtande har enheten konstaterat att den är juridiskt möjlig. Politiskt kunde detta vara det allra ändamålsenligaste, tydligaste och snabbaste sättet att genomföra avsikten att Europol i sin verksamhet snabbt kan reagera på förändringar i verksamhetsmiljön.

Genom detta tillvägagångssätt skulle inga ändringar behövas i protokollen som hänför sig till Europolkonventionen beträffande EG-dom-

stolens behörighet, eftersom domstolens behörighet direkt utsträcker sig till rådets samtliga beslut i enlighet med artikel 34 i Fördraget om Europeiska unionen.

Dessutom skulle Europolns rättsgrund få samma form som det nya EU-organets — Eurojusts — behörighet.

Statsrådet anser det även möjligt att acceptera den lösningsmodell enligt vilken förenklandet av ändringar av Europolkonventionen skulle utsträckas att gälla endast mindre eller tekniska artiklar, medan ändringsförfarandet för ändring av övriga artiklar vore oförändrat. Gränsdragningen mellan obetydliga artiklar och sådana viktiga artiklar som ändrar konventionens karaktär eller annars kräver riksdagens medverkan, är dock inte klar.

Statsrådet anser att behovet av att ändra Europolkonventionen är obestridlig. Att ändra konventionen så att den kan svara på de snabba förändringarna i Europolns verksamhetsmiljö, lyckas inte med ett förfarande som kräver ratificering av medlemsstaterna. Det visar bland annat terrordåden i USA den 11 september 2001, då det behövdes snabb informationsväxling mellan Europol och myndigheterna i USA.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utvidgande av Europolns befogenheter

Europolkonventionen föreslås bli ändrad så att i den införs bestämmelser om att tjänstemän från Europol i en stödroll skall få rätt att delta i gemensamma utredningsgrupper som medlemsländerna bildat, till de delar som grupperna undersöker brott i fråga om vilka Europol äger behörighet.

Tjänstemän från Europol ger medlemsstaternas gemensamma utredningsgrupper mervärde genom sina specialkunskaper och genom att de utnyttjar analysinformationen. Det är viktigt att en gemensam utredningsgrupp fungerar inom de ramar som anges i den nationella lagstiftningen.

Utskottet stöder till denna del att förslaget godkänns, så att tjänstemännen inom Europol kunde ha biträdande stöduppgifter. Därmed har de inga självständiga befogenheter. Till exempel beträffande tvångsmedel som hänför sig till gripande och anhållande skulle de ha rätt att ge råd på basis av sin sakkunskap, men inte att själv använda tvångsmedel.

Utskottet har ingenting att anmärka med anledning av att Europol skulle få rätt att be ett medlemsland inleda, genomföra eller samordna brottsutredning. En sådan begäran förpliktar inte i sig ett medlemsland att vidta utredningsåtgärderna i fråga. Det är dock även i respektive medlemslands intresse att utnyttja den information som Europol samlat ihop.

Ändring av Europolkonventionen

I sin nuvarande lydelse förutsätter artikel 43.1 i Europolkonventionen att alla ändringar ratificeras i medlemsländerna innan de träder i kraft. I initiativet föreslås en ändring av artikel 43.1 så att rådet genom enhälligt beslut godkänner ändringar i konventionen efter att ha fått ett yttrande av Europolns förvaltningsråd och i vissa fall av den övervakningsmyndighet som avses i artikel 24 i konventionen och efter att ha hört Europeiska parlamentet.

Under behandlingen av ärendet har flera förslag lagts fram om hur förfarandet vid ändring av konventionen kunde göras snabbare och enklare. Enligt det första alternativet skall konventionen ändras genom rådets beslut. Detta alternativ, som numera i praktiken har frångåtts på arbetsgruppsnivå, innebär för Finlands del vissa statsförfattningsrättsliga problem.

Som ett andra alternativ har föreslagits att endast vissa av konventionens artiklar skall kunna ändras genom rådets beslut. Utskottet konstaterar, att utgående från detta alternativ kan man kartlägga exakta och begränsade ändringsbehov utan att ingripa i konventionens karaktär eller syften.

Enligt det tredje alternativet skall Europolkonventionen upphävas och ersättas med ett rådsbeslut med motsvarande innehåll.

I fråga om behovet att ändra själva konventionens innehåll konstaterar utskottet att motive-

ringar här har framlagts närmast på allmän nivå. Förutom de ändringsbehov som framkommit i detta förslag har det hänvisats till behovet att påskynda skapandet av databaser i samband med analysförfarandet. I detta fall anser sig utskottet behöva mer exakta och konkreta motiveringar som gäller ändringsförfarandet. Även om det är motiverat att effektivisera polissamarbetet, måste man på detta känsliga område också kunna bedöma behoven att ändra Europolkonventionen ur innehållssynvinkel.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet meddelar vördsamt som sitt utlåtande

att utskottet stöder en utvidgning av Europolns befogenheter utgående från statsrådets ståndpunkt, så att tjänstemän vid Europol i en stödroll kan delta i biträdande uppgifter utan självständiga befogenheter och att de t.ex. när det gäller tvångsmedel i samband med gripande och anhållande skulle ha rätt att ge råd på basis av sin sakkunskap, men inte själva kunna använda tvångsmedel samt

att utskottet i fråga om förenklande av förfarandet vid ändring av Europolkonventionen instämmer med statsrådets ståndpunkt.

FvUU 8/2002 rd — U 6/2002 rd

Helsingfors den 18 april 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Pertti Turtiainen /vänst
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Rakel Hiltunen /sd
Valto Koski /sd
Esko Kurvinen /saml

Lauri Kähkönen /sd
Kirsi Ojansuu /gröna
Heli Paasio /sd
Pekka Ravi /saml
Arto Seppälä /sd
Marja Tiura /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.